



Powered by

Arizona State University®

UNIVERZITET DONJA GORICA  
HUMANISTIČKE STUDIJE  
SMJER: MEĐUNARODNI ODNOSI

## SAVJETU HUMANISTIČKIH STUDIJA UNIVERZITETA DONJA GORICA

Odlukom Savjeta postdiplomskih i doktorskih studija Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica 7. aprila 2025. godine, kao i odlukom Naučno-nastavnog vijeća Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica održanoj 10. aprila 2025. godine, imenovana je Komisija za pregled i ocjenu doktorske disertacije za kandidata Marka Kusovca, pod naslovom: „Uticaj terorizma na međunarodni položaj Ruske Federacije – komparativna analiza Jeljcinove i Putinove politike u borbi protiv terorizma“, u sastavu: prof. dr Željko Spalević, mentor; prof. dr Milan Podunavac, predsjednik Komisije; prof. dr Mehmedin Tahirović, član Komisije.

Komisija je pregledala i ocijenila navedeni doktorski rad i na osnovu mišljenja svih njenih članova Savjetu Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica podnosi sljedeći:

### IZVJEŠTAJ O PREGLEDU I OCJENI DOKTORSKE DISERTACIJE

#### Osnovni podaci o kandidatu

Marko Kusovac je rođen 03.06.1982. godine na Cetinju. Završio je osnovnu školu „Njegoš“ – Cetinje i Gimnaziju - Cetinje sa odličnim uspjehom. Osnovne studije je završio na Filološkom fakultetu Univerziteta Crne Gore, smjer: italijanski jezik i književnost. Magistrirao je na Fakultetu političkih nauka UCG-a, sa temom „Terorizam u Rusiji“ (mentor: prof. dr Radovan Vukadinović) za koju je dobio ocjenu 10. Objavio je više naučnih i stručnih radova u domenu politikologije, geopolitike, međunarodnih odnosa i istorije.

Trenutno je doktorand na Univerzitetu Donja Gorica – Fakultetu humanističkih studija – smjer: Međunarodni odnosi. Tema njegovog doktorskog istraživanja glasi: „Uticaj terorizma na međunarodni položaj Ruske Federacije – komparativna analiza Jeljcinove i Putinove politike u borbi protiv terorizma“.

Posjeduje višegodišnje iskustvo u turističkoj sferi. Radio u brojnim projektima pod okriljem italijanske ambasade. Ostatak radnog iskustva je proveo u prosvjeti, kao predavač na predmetima vezanim za italijanski jezik, književnost i kulturu. Pohađao brojne kurseve i seminare. Tečno govori italijanski i engleski jezik, a razumije španski i ruski jezik.

### **Podaci o doktorskoj disertaciji**

Doktorska disertacija kandidata Marka Kusovca, pod naslovom „Uticaj terorizma na međunarodni položaj Ruske Federacije – komparativna analiza Jeljcinove i Putinove politike u borbi protiv terorizma“ napisana je na 301 stranu Pravilnikom uređenog formata (font: Times New Roman 12, prored 1.5) od kojih je 228 strana osnovnog teksta, dok ostatak čini spisak korišćenih izvora i priloga. Kandidat je izvršio popis 98 bibliografskih jedinica podijeljenih na: knjige, akademske članke, novinske tekstove, zvanične web sajtove i internet izvore. Literatura se bazira na domaćim i stranim izvorima. Komparativnom analizom, disertacija je obogaćena tabelarnim i statističkim prikazima. Doktorska disertacija je podijeljena na pet cjelina: „Etimološko određenje termina teror i terorizam i njihovo značenje u različitim vremenima“, „Ruska Federacija u novom svjetskom poretku“, „Jeljcinova politika i borba Ruske Federacije protiv terorizma“, „Putinova Rusija i i borba protiv globalnog terorizma“, „Komparativni prikaz/analiza Jeljcin vs Putin – borba protiv terorizma i međunarodni položaj Rusije“. Adekvatnim brojem potpoglavlja disertaciju čine preglednom, logičkom i konzistentnom cjelinom. Zaključci doktorske disertacije su potkrijepljeni relevantnom i valjanom argumentacijom, te tako doktorski rad kandidata Marka Kusovca predstavlja zaokruženu cjelinu izrađenu u skladu sa metodološkim, naučnim i stručnim uzusima. Komisija na osnovu pregleda

doktorske disertacije konstatuje da je kandidat efikasno koristio stručnu i naučnu literaturu raznih autora, iz domena političkih, geopolitičkih, istorijskih i ekonomskih nauka.

### **Cilj doktorske disertacije**

Cilj doktorske disertacije „Uticaj terorizma na međunarodni položaj Ruske Federacije – komparativna analiza Jeljcinove i Putinove politike u borbi protiv terorizma“ je da uz pomoć naučno metodoloških pravila predstavi čvrste osnove za dalje fenomenološko sagledavanje i shvatanje pojma terorizma kao destabilizirajućeg faktora u međunarodnim odnosima.

Naučni cilj disertacije jeste da na osnovu relevantnih pokazatelja dobijenih sublimacijom naučnih metoda stvori objektivan prikaz ilustrovanih pretpostavki i na taj način pruži informacije koje će biti mjerodavne u odnosu na definisane aspekte teme.

Društveni cilj jeste da na osnovu svih kriterijuma naučno istraživačkog rada se dobije sublimisani indeks respektivnih indikatora zasnovanih na pouzdanim informacijama koje će biti primjenjive u praksi.

### **Hipotetički okvir disertacije**

Hipotetički način dokazivanja i predstavljanja problematike terorizma u Rusiji svoju validnost će zasnivati na dokazanim teorijsko empirijskim istraživanjima eminentnih domaćih i stranih autora.

Generalna hipoteza H0- Događaji od 11.septembra 2001. godine radikalno su promijenili međunarodne odnose u smislu približavanja Zapada i Rusije u zajedničkoj borbi protiv terorizma, što je omogućilo Rusiji da zadobije pristanak SAD-a da se sukob u Čečeniji takođe postavi i rješava kao sastavni dio borbe protiv terorizma.

Pomoćna hipoteza H1- Ruska intervencija u Čečeniji i asimetrični odnos snaga u tom sukobu prouzrokovali su ekspanziju terorističkih napada na tlu Ruske Federacije od strane čečenskih ekstremista.

Pomoćna hipoteza H2- Sa ekspanzijom i evolucijom terorizma u svijetu, osobito islamskog, mijenjao se i ruski unutrašnji sistem bezbjednosti, politika i položaj Rusije u međunarodnoj političkoj arhitekturi.

Ispoljavanje terorizma u Rusiji biće analizirano sa više aspekata čime se želi dokazati da terorizam uvijek egzistira u sferi politike i da je izrazito politička pojava, koja može imati značajan uticaj na međunarodni položaj jedne zemlje. Razlog ovakvog hipotetičkog pristupa nalazimo u tvrdnjama i dokazima mnogih eminentnih autora (Habermas, Schmid, Simeunović, Vukadinović) iz predmetne oblasti koji smatraju da ukoliko ne postoji politička motivisanost, odnosno politički cilj, ne možemo govoriti o terorizmu.

### **Opis sadržaja disertacije**

Disertacija je strukturirana u 5 cjelina (poglavlja):

Prvi dio disertacije posvećen je teorijskom određenju terorizma tj. problemima njegovog definisanja. U ovom poglavlju naučno-istraživačkog rada su prezentovane i obrađene mnogobrojne definicije terorizma stranih i domaćih autora, kao i mnogobrojne institucionalne (administrativne) definicije u vezi sa ovim fenomenom. I pored toga što predstavlja najveći problem savremenog društva, sa aspekta međunarodne bezbjednosti, činjenica je da danas ne postoji jedinstvena i opšteprihvaćena definicija terorizma. Mnogi autori i stručnjaci iz ove oblasti (Vajt, Laker, Dženkins) ovakvo stanje opravdavaju ističući da je terorizam dinamična i složena pojava koja permanentno evoluirala i ima mnoštvo pojava oblika. Po Džonatanu Vajtu veoma je teško definisati terorizam, možda i nemoguće. Dovoljno je biti svjestan, kaže on, da se definicija terorizma mijenja sa političkim i društvenim kontekstom.

Takođe u dijelu poglavlja je data široka klasifikacija terorizma u odnosu na svoje ciljeve, sredstva, metode i aktere njegovog sprovođenja. Terorizam predstavlja višeslojnu pojavu i mnogobrojni su ciljevi, motivi i uzroci koji do njega dovode pa će i jedan dio poglavlja biti posvećen ovoj problematici.

U drugom poglavlju opisan je položaj posthladnoratovske Rusije u novonastalom sistemu međunarodnih odnosa. U poglavlju se daju geopolitičke i političko-ekonomske karakteristike Ruske Federacije kao nasljednice SSSR- a u Novom svjetskom poretku u kome ova država više ne predstavlja svjetsku super silu. U poglavlju su prikazane i osnovne tačke razmimoilaženja Rusije sa Zapadom (odnosno SAD-om kao vodećom silom) po pitanju daljeg širenja NATO-a ka Istoku i ruskim granicama.

U trećem poglavlju opisana je era modernog terorizma u Ruskoj Federaciji za vrijeme kada je na njenom čelu bio Boris Jeljcin. U ovom poglavlju biće prezentovane osnovne karakteristike Jeljcinove politike u borbi protiv terorizma. Veći dio poglavlja posvećen je borbi Rusije protiv separatizma i terorizma u Čečeniji. Kada se raspadao Sovjetski Savez 1991. godine Čečenija je bila jedna od republika koja je proglasila svoju nezavisnost, ali se Moskva nije sa tim složila. Nakon što je ruski parlament 2. novembra 1991. godine poništio odluku o nezavisnosti Čečenije u njoj je izbila pobuna koju je ruska vojska ugušila. U svim ocjenama rada Borisa Jeljcina kao političara i kao predsjednika Ruske Federacije, značajno a nekada i centralno mjesto, čine događaji iz Prvog čečenskog rata, koji je započet u decembru 1994. godine a završen tek u jesen 1996. godine, ali ne pobjedom već porazom i povlačenjem ruskih oružanih snaga iz ove oblasti.

U četvrtom poglavlju je detaljno analizirana Putinova politika u borbi protiv terorizma. Putin se za razliku od svog predhodnika ozbiljno pozabavio rješavanjem čečenskog pitanja, kome je dao najveći prioritet na unutrašnjem planu a istovremeno zadobijao Zapad i SAD da se ne protive antiseparatističkim i antiterorističkim akcijama Rusije. Dvije vojne kampanje, jedna 1994. godine kada je Jeljcin započeo opsežne vojne akcije u Čečeniji, koje su se završile razaranjem Groznog i ubistvom vođe čečenskih separatista Džohara Dudajeva, ali i vojnim porazom Rusije koja je bila prinuđena na povlačenje vojnih snaga i druga 1999. godine kada je zbog terorističkih provokacija Putin odlučio poslati mnogo veću i opremljeniju vojnu silu u Čečeniju, natjeraće Čečene potpuno u svijet terorizma. Međutim, Putin se surovo obračunava sa čečenskim vođama, ne štedeći pritom ni civile i ne obazirući se na talačke krize i zahtjeve terorista. Iako je Drugi čečenski rat zvanično završen za godinu dana tj. u martu 2000 godine teroristički napadi i nestabilnosti u tom regionu trajali su mnogo duže.

Četvrto poglavlje obuhvata i kratak pregled sistema nacionalne bezbjednosti Rusije. Takođe u ovom poglavlju prikazaćemo razvoj sistema za suprotstavljanje terorizmu Ruske Federacije koji obuhvata set mjera za suzbijanja terorizma u koje spadaju preventivne, represivne i borbene antiterorističke mjere.

Peto poglavlje obuhvata komparativnu analizu i prikaz Jeljcinove i Putinove borbe protiv terorizma i međunarodni položaj Ruske Federacije nakon čega su uslijedila zaključna razmatranja u kojima su sublimirana naučna saznanja do kojih se došlo i izvršena verifikacija istinitosti postavljene hipoteze.

### **Metodološki okvir disertacije**

Shodno predmetu i cilju disertacije, procijenjeni su i prilagođeni obim i vrsta naučnih metoda korišćenih u njenoj izradi. Prilikom odabira metoda, vodilo se računa o njihovoj referentnosti u odnosu na temu disertacije. Naime, korišćene su opšte metode društvenog istraživanja: metoda deskripcije, metoda komparacije, metoda analize, metoda sinteze, istorijska metoda i hipotetičko-deduktivna metoda.

Metoda deskripcije je upotrijebljena u uvodnom dijelu izrade disertacije, te na početku svakog poglavlja, u cilju jasnijeg obrazloženja i opisivanja činjenica koje se analiziraju.

Metoda komparacije u doktorskoj disertaciji značajna je radi upoređivanja terorizma kao pojave u različitim vremenskim razdobljima, utvrđujući njegove sličnosti i razlike u intezitetu i djelovanju.

Metoda analize je osnovna metoda koja se upotrebljava u izradi disertacije, a primjenjivana je u svim djelovima i poglavljima rada. S obzirom da je fenomen terorizma, sa aspekta međunarodne bezbjednosti, veoma kompleksan, u disertaciji su ovom naučnom metodom obuhvaćeni i obrađeni njegovi različiti oblici i motivi.

Metoda sinteze služi za sublimiranje i verifikovanje činjenica koje su istražene u disertaciji i uglavnom se upotrebljava zajedno sa metodom analize, gdje se sintetizuju ukupna naučna saznanja do kojih se došlo.

Istorijska metoda svrstava se u grupu eksplikativnih metoda kojima je cilj da objasne neku društvenu pojavu imajući u vidu istorijsku pozadinu uzrokovanja te pojave.

U okviru hipotetičko – deduktivne metode biće evidentirana različita iskustva stečena prilikom teorijskog istraživanja oblasti terorizma u svijetu i na prostoru Rusije. Ova saznanja presudno će uticati na formiranje stavova autora i izvođenje određenih zaključaka.

Istraživanje je sistemski proces prikupljanja i analiziranja podataka radi dobijanja izvornih rezultata koji će biti prezentirani u okviru sadržaja doktorske disertacije. Sprovođenje istraživanja problematike terorizma u Rusiji okosnica je doktorskih studija autora. Prilikom planiranja istraživanja autor je vodio računa o naučnoj relevantnosti problema koji želi istražiti, o mogućoj ili konkretnoj naučnoj primjenljivosti rezultata istraživanja, vremenu potrebnom da se sprovede istraživanje, potrebnoj literaturi i izvorima istraživanja kao i mogućim problemima koji mogu pratiti tok i realizaciju istraživanja.

### **Naučni doprinos disertacije**

Naučni doprinos disertacije treba da generiše rezultate primijenjenih istraživanja dobijenih primjenom naučnih metoda. Nova, potvrđena saznanja treba da posluže u naučne svrhe na način da se dobijena saznanja mogu ponavljati i utvrđene činjenice verifikovati kroz buduća istraživanja ovakvih i sličnih fenomena.

### **Zaključak**

Analizom fenomena savremenog terorizma kroz prizmu rusko-čečenskog sukoba, pozicioniranog u širem okviru međunarodnih odnosa i bezbjednosnih izazova, kandidat je potvrdio glavnu hipotezu da je Ruska Federacija, naročito nakon 11. septembra 2001. godine,

iskoristila globalnu promjenu u paradigmi bezbjednosti kako bi redefinisala unutrašnje sukobe – poput čečenskog pitanja – kao dio šire antiterorističke agende. Ova reinterpretacija omogućila je Rusiji da stekne određenu međunarodnu legitimizaciju svojih vojnih i bezbjednosnih operacija.

Integracijom nalaza iz SWOT, GAP, PESTEL i benchmarking analiza, autor je dodatno potvrdio višedimenzionalnu prirodu ruske bezbjednosne politike i njen uticaj na međunarodnu scenu.

Ovime je kandidat Marko Kusovac pokazao smisao za naučno-istraživački rad i produbljeno razumijevanje o konceptu nauka i geopolitičkom položaju i uticaja terorizma u slučaju Ruske Federacije. Iskazao je posvećenost, kako u pogledu naučnih, tako i u pogledu društvenih ciljeva, te svojom disertacijom utemeljenom na stručnim i relevantnim izvorima, podstakao dalja naučna istraživanja.

Analizom i kritičkom ocjenom doktorske disertacije, Komisija zaključuje da je disertacija Marka Kusovca da je urađena u skladu sa usvojenom prijavom i aktima Naučno-nastavničkog vijeća Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica.

Na osnovu ukupne i kritičke ocjene doktorske disertacije, članovi Komisije ocjenjuju da doktorska disertacija kandidata Marka Kusovca predstavlja samostalno naučno djelo, te predlaže Savjetu Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica da ovaj izvještaj prihvati i da kandidata pozove na usmenu odbranu disertacije pred Komisijom.

U Podgorici, 29. oktobra 2025. godine

Komisija za pregled i ocjenu doktorske disertacije:

Prof. dr Željko Spalević





Prof. dr Milan Podunavac

Milan Podunavac

Prof. dr Mehmedin Tahirović

Mehmedin Tahirović

